

Gea Koren en Maria Ratering: 'Samen smeden' Werken met verhalen uit de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Uitgeverij SWP, Amsterdam 2012. ISBN 9789088503030 (Verstandelijke beperking/ Fenomenologie/Antroposofie/AG) Zie ook: [www.swpbook.com](http://www.swpbook.com)

### **Soort boek/zieke stijl:**

Boek van 143 pagina's waarin de schrijfsters, met behulp van de verhalen rond vier zorgvragers met een verstandelijke beperking, ingaan op de narratieve benadering en de hulpverlening. Dit binnen de antroposofische setting van Ilmarinen, een organisatie voor mensen met een verstandelijke beperking. Met behulp van verhalen van ouders, begeleiders en mensen uit de organisatie wordt een beeld gevormd van de zorg en het leven van vier jongeren, Jade, Herman Jan, Remco en Abessamad.

Vervolgens worden deze persoonlijke verhalen in een bredere context geplaatst en een verbinding gelegd tussen de (antroposofische) praktijk en dynamische kwaliteitszorg. Kernwaarden binnen deze zorgverlening zijn: verbinden, ontmoeten, ontwikkelen en organiseren. Lerend werken en de gouden driehoek zijn belangrijk, dat wil zeggen de dagelijkse samenwerking tussen zorgvragers, ouders en familie en de medewerkers van de organisatie. Daarbij wordt ook beschreven hoe verhalen behulpzaam kunnen zijn in de verschillende ontwikkelingsfasen van lerend werken. Zo toont het boek het belang van lerend werken aan en hoe kwaliteit van zorg verbeterd kan worden.

Flaptekst: 'Samen smeden biedt u een kijkje achter de schermen in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking.' En 'Centraal in Samen smeden staan de verhalen rond vier zorgvragers (cliënten bij Ilmarinen). Zij zijn niet of nauwelijks in staat om het eigen verhaal aan de buitenwereld te vertellen. Hiervoor hebben ze anderen nodig die hun stem willen zijn. Er zijn twee groepen mensen die dicht bij hen staan en ervaring hebben met het 'lezen' van (het gedrag van) de zorgvragers. Enerzijds de ouders, anderzijds de medewerkers van de zorgorganisatie. Zorgvragers, ouders en familie en de medewerkers van de organisatie werken dagelijks samen. Deze samenwerking wordt ook wel de gouden driehoek genoemd. De narratieve benadering maakt ook de impuls tot wederzijds ontwikkelen zichtbaar en het leren dat van een échte ontmoeting uitgaat. Delen van representatieve werkverhalen biedt aanknopingspunten voor het (h)erkennen van de behoeften van de zorgvrager en dus... voor het leveren van zorg op maat.

Na de verhalen wordt de (antroposofische) praktijk die uit de verhalen op licht verbonden met de dynamische kwaliteitszorg zoals die wordt gehanteerd vanuit de kernwaarden: verbinden, ontmoeten, ontwikkelen en organiseren.

Er wordt ook ingegaan op de verschillende ontwikkelingsfasen van lerend werken en hoe de kracht van een verhaal daarbij behulpzaam kan zijn.

Dit boek daagt begeleiders, therapeuten, artsen, psychologen en studenten op dit gebied uit om met elkaar in dialoog te gaan over de kwaliteit van de zorg en hoe het ook anders kan. Daarnaast is het boek zeker ook een aanrader voor familierelaties en vrienden van mensen met een verstandelijke beperking.

### **Over de schrijfters:**

Gea Koren is begeleidingskundige bij Koren Visie. Ze coacht, traint, geeft loopbaanadvies, et cetera. Ze levert advies vanuit een narratief perspectief. Haar specialiteit is: narratieve begeleiding van mens, teams en organisaties met oog voor het verhaal.

Zie ook: <https://www.linkedin.com/in/geakoren> en <http://www.swpbook.com/auteurs/602>

Maria Ratering heeft in 1985 de Praktijk voor Interactioneel Leren opgericht. Ze werkt al meer dan 35 jaar met verhalen. Ze luistert daarbij ook naar het verhaal achter het verhaal. Voor meer informatie: <http://www.zelfsturendleren.nl>

Flaptekst: 'Gea Koren en Maria Ratering houden zich bezig met vraagstukken rond mens- en organisatieontwikkeling. Hun specialiteit is: 'Van werkverhalen, leerkansen maken!'

### **Korte beschrijving:**

Dit boek werd geschreven naar aanleiding van het 25-jarig jubileum van Ilmarinen, een vanuit een antroposofisch perspectief werkende organisatie voor mensen met een verstandelijke beperking. Het boek kent de volgende hoofdstukken:

Context van het zorgen,

Ontmoetingen met Jade,

Ontmoetingen met Herman Jan,

Ontmoetingen met Remco,

Ontmoetingen met Abessamad,

Besturen vanuit het hart,

De kunst van samen smeden,

Ontwikkelingen van professionalisering,

De verborgen wijsheid van verhalen, waarna dankwoord, bibliografie, bronnen en over de auteurs volgen.

In die hoofdstukken krijgen we een indruk van hoe Ilmarinen is ontstaan, vanuit welke uitgangspunten er gezorgd wordt en wat daarbij centraal staat: verbinden, ontmoeten, ontwikkelen en organiseren. Niet alleen wordt in dit boek de wereld van Remco, Herman Jan, Jade, Abessamad beschreven via de verhalen vanuit verschillende perspectieven over hun leer-, werk- en leefsituatie. De verhalen worden ook in een bredere context geplaatst, waardoor de zorgvragenden een stem naar de buitenwereld krijgen. Daarnaast wordt beschreven hoe deze verhalen behulpzaam kunnen zijn in de verschillende ontwikkelingsfasen van lerend werken.

### **Wat viel op:**

-Wat er beschreven en gedaan wordt in dit boek met verhalen die vanuit verschillende perspectieven ingebracht zijn. Een mooie manier van werken vanuit het narratieve perspectief. Een meerstemmig verslag dat een bijdrage levert aan zorg op maat, lerend werken zodat er sprake is van ontwikkeling bij zorgvrager, begeleiders, ouders en organisatie.

-Bij de recensies (onder) staat er een van Ad van der Hulst, organisatieadviseur, die op zijn blog, de begrippen die in het boek gebruikt worden, probeert in te zetten en te

vertalen naar zijn 'organisatiewereld', om zo van nut te zijn. Dat is zeker een meerwaarde van dit boek: wanneer meer mensen dat kunnen kan het de zorgkwaliteit nog meer verrijken. Niet alleen voor verstandelijk beperkten, ook voor anderen.

-De verhalen leveren mooie inkijkjes over hoe gezorgd wordt, maar ook over wat bedoeld wordt met lerende organisatie, leren van elkaar. Zo wordt ook ingegaan op de eigen wereld van de zorgvragenden, die zich steeds maar moeten aanpassen, het loslaten van doelen en wat dat, totaal onverwacht, opleverde ( Citaat pag.68 Remco).

### **Citaten:**

Pag.10: 'Uit iedere groep verhalen rond een van de zorgvragende jonge mensen, ontstaat zo een samenhangend patroon of een groter verhaal. Met een reflectie aan het eind van de verhalende hoofdstukken (2 t/m 6) gaan we met de lezer op zoek naar het eigene van de zorgvrager dat al deze verhalen tot een eenheid smeedt. De vertellers maken in de verhalen niet alleen individuele zorgvragers in hun wezen zichtbaar. De wijze waarop zij de lezer toelaten in hun alledaagse praktijk, maakt het mogelijk om als lezer gevoel te krijgen voor de kunst van het zorgen in actie. En tevens de dynamiek ervan beleven. Deze openheid dwingt respect af. Tegelijkertijd biedt het ons, auteurs én lezers, de kans om de kwetsbare vraag naar de kwaliteit van zorg te stellen. Reden om een aantal verdiepende hoofdstukken te schrijven. Ze hebben de bedoeling om de lezer te laten nadenken over de grote vragen rond het leveren van kwaliteitszorg. Iets waar iedereen in de gouden driehoek mee bezig is.'

Pag.11: 'Dat brengt ons terug bij het feit dat er in dit boek, eigen aan de narratieve benadering, niet één centrale partij of verteller is die het grote verhaal van de organisatie schrijft ( of liever nog voorschrijft), maar een bonte verzameling mensen die elk hun eigen verhaal bijdragen aan het grote verhaal; van de organisatie. Simpelweg omdat ze in en rond de organisatie samenwerken en zich op eigen wijze inzetten om met en rond de zorgvrager een gouden driehoek te smeden.'

Pag. 47: 'Ik bekeek Herman Jan vanaf dat moment met andere ogen. Ik kreeg meer oog voor de moeite die hij moest doen om deel te nemen aan mijn wereld, zeker in de ochtend. Het 'moeten' zonder te begrijpen waarom, elke keer overvallen worden door een nieuw ritme, door prikkels, door angst? En toch bleek Herman Jan uitdagingen aan te gaan: steeds meer spelen in de woonkamer, meedoen met activiteiten, op bezoek in andere woningen, voeding met 'stukjes' erin gaan eten een korte broek proberen. Het team reikte aan en Herman Jan ging erop in. Hij verbaasde mij keer op keer.'

Pag.68: 'Ik besluit niet meer naar op de zwart-witte klok met cijfers te kijken. Ik besluit dat het tijd is voor plezier, samen lol maken. Dit verdient Remco. Ik loop naar hem toe en zeg tegen hem dat ik er helemaal intrapte: 'Ik schrok me een hoedje, Remco, maar je maakt een grote grap. Je bent een echte deugniet!' Remco begint te lachen en zwaait met zijn armen enthousiast heen en weer. Ik heb contact, we delen samen het plezier. Ik begin te zingen en verzin ter plekke een liedje voor Remco, hij straalt en gaat spontaan zelf rijden. Ik voel me warm worden van binnen, wat geweldig... Het is bijzonder...Ik laat mijn doelen los en richt me op het plezier, en de creativiteit komt los. Remco heeft me laten inzien dat het tijd is om te relativeren en te genieten. Het doel is niet belangrijk,

maar de weg ernaartoe. Het is niet in woorden te beschrijven, maar het voelt als een bevrijding. Ik kan het loslaten, wat een rust.'

### **Recensies/Extra:**

Bol.com G. Brandorff: '(...) Het boek wil zo professionals in de zorg/studenten en ouders/familie (samen met de zorgvragers vormen zij 'de gouden driehoek van de samenwerking') een spiegel voorhouden, stimuleren tot 'lerend werken' en de discussie over kwaliteit van zorg bevorderen. Het toegankelijke en stimulerende boek benadrukt het hart en de menselijke maat in de zorg.'

<http://www.korenvisie.nl/publicaties/recensies/>

dr. Toos Huijgevoort, verschenen in het Tijdschrift Narrator voor ZKM-beoefenaars:

'Gea Koren & Maria Ratering hebben met: 'Samen Smeden, werken met verhalen uit de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking', een inspirerend boek geschreven voor een ieder die werkt met verhalen.

Het is verfrissend om een boek te lezen over 'de zorg' dat niet gaat over bezuinigingen, problemen of waarin weer een nieuwe behandelmethodede wordt gepresenteerd. Wat mij bijzonder aanspreekt is dat de auteurs zich niet beperken tot het beschrijven en ordenen van verhalen van mensen uit de zorg maar ook hun eigen betrokkenheid laten doorklinken. De kunst van het samensmeden is volgens hen elkaar uitdagen tot persoonlijke ontwikkeling. Zij beschrijven het als een actief proces waar zowel zorgvrager (cliënt) als begeleider (coach) worden uitgedaagd zich te begeven op nieuw, onbekend terrein en eigen grenzen te verleggen. Daar bereik je het ontmoetingspunt waar twee meer weten dan één. Zij drukken daarmee uit wat een hulpverleningsrelatie in wezen is namelijk een ontmoeting tussen mensen.(...) Door deze verhalen met elkaar te delen en samen te zoeken naar woorden die verbinden, ontstaat een dialoog tussen alle betrokkenen. Op die manier komt het verhaal van de zorgvrager steeds meer uit de schaduw, het krijgt woorden. Het verhaal dat zo ontstaat kan men zien als de weerslag van een dynamische dialoog tussen begeleiders en zorgvrager die het mogelijk maakt om van met en aan elkaar te leren. (...) Het meest interessante van dit boek is dat je er stof vindt om te reflecteren over hoe jij als coach je lerend opstelt in het co-creëren tijdens een zelfonderzoek met je cliënt.'

<http://www.korenvisie.nl/publicaties/recensies/>

Recensie door Ad van der Hulst (organisatieadviseur) op zijn blog: 'Samen smeden (...) Vanuit de focus van deze blog is vooral razend interessant om te lezen hoe vanuit Ilmarinen wordt gekeken naar de werkorganisatie (in hoofdstuk 1: Context van de kunst van het zorgen). Hoewel de focus uiteraard gericht is op zorg, kan de manier van denken ook heel behulpzaam zijn voor andere organisaties die naast winstgevendheid, mensen en hun welzijn hoog in het vaandel hebben staan.

Er worden vier lagen onderscheiden:

De fysieke verschijning, (...) In managementtaal hebben we het hier over de middelenkant van de organisatie.

Het dragende krachtenveld van ritmes dat de levenskracht voedt(...) In managementtaal zouden we dit processen en procedures noemen.

Dynamiek tussen licht en schaduw, tussen kunst en kunde. (...) In managementtaal noemen we deze dimensie de cultuur.

Het wezenlijke van de mens in ontmoetingen, ontwikkeling en levensloop. (...). In managementtaal noemen we dit de identiteit, de missie of het bestaansrecht van de organisatie.

Kortom: een organisatie kun je beschouwen als een gelaagde entiteit: (...).

Met deze zeer korte beschrijving doe ik de mensenkenniskant van het boek zeer te kort.

Lees het en maak kennis met Jade, Herman Jan, Remco en Abdessamed. (...) Hulde aan de mensen die zo professioneel zijn dat zij hun hele mens-zijn inzetten. En hulde aan de schrijvers Gea Koren en Maria Ratering.'